

To skazati je zdej **perva**, nar **potrebniši** reč, brez ktere je vse drugo besedovanje, vse tišanje in gnanje — ki se ne vpira na želje ljudstva — le prisiljena reč! V tako važnih rečeh pa ne velja sila nič.
Dr. Bleiweis.

Poslušajte, kaj se zdaj na Dunaji godi.

Milostljivi Cesar so vsim narodom avstrijskiga cesarstva, kakor ste že slišali, konstitucijo, to je, deležnost vsih svojih podložnih brez razločka naroda in stanū pri osnovanju deželskih postav, pri prevdarjenju in dovoljenju potrebnih deželskih potroškov in več drugih važnih reči dovolili. Dozdanje vladanje, velikrat v rokah terdoserčnih, lakomnih, prevzetnih, za osrečenje bližnjiga merzlih velikanov, žlahtnikov in priliznjencov je nehalo, in namesto njih bodo nastopili možje iz ljudstva, vneti za njega in dežele srečo, kateri imajo serce in glavo v pravih krajih. Pri takim vladanju se ne bode bati, de bi brezserčne spake v svoji prevzetni deležniški vladarstva postali, in nedolžne hudobno zatirali, kakor se je meni godilo. Čas — zadnji čas je bil, de so verli Dunajčanje nagnjusni cvet hudobnežev prekucnili. Preljubi moji! iz med nas bodo prihodnjič možje vstajali, še več, mi sami jih bodedo. zmed nas volili, katerim bo zročeno razsoditi, kakošno vladanje nas bo k nar večji sreči peljalo, mir in edinost med sabo in našimi sosedi pribranilo, in naše domorodstvo, kar tiče razjasnjenje ljudstva in zboljšanje zemljiš, v versto nar lepših dežel vpeljalo. Dvojui zbor prebrisanih in razjasnenih glav, večidel od vas in po vašim pametnim previdu izvoljenih bo že to léto vkup poklican, ki bo vaše in celiga cesarstva potrebe prevdaroval, in sklenil, kar bo k vašimu in cele dežele pridu. Kmalu bo tudi — kakor se kaže — razsojeno, po čim in na kakošno vižo se bo zamogel kmet svoji gosposki za večne čase desetine, tlake in vse svoje podložnosti proti nji odkupiti, de bo za gosposko in za njega práv. S tem odkupljenjem bodo nehale vse zaveze med grajsaki in kmeti; grajsak in kmet bota imela po tem enake pravice vsih družih stanov našiga mogočniga cesarstva, enake postave, enake sodbe, enako vrvanje razsodbe pravn. Žlahtni stan ne bo prihodnjič imel nobenih posebnih pravic; samo jasne s pridobljenimi učenostmi obilno založene glave bodo iskane, vrata do časti in vredniga zasluzka odperte našle, z veliko oblastjo in častjo obdane službo dosegle. Taki možje, dragi bratje, bodo z vami kot s svojimi brati govorili in se posvetovali, zlasti kér bo mogel vsakteri slovensino umeti, kdor bo med nami službo iskal. Po tem takim se nam ne bode treba sramovati sam materni jezik razumeti, marveč si bo vsakteri verli Slovenec s tem ponositi zamogel, de bo vse svoje misli v čistim, s ptujmi besedami nezblojenim maternim jeziku, bodi z besedo ali s pisanjem na znanje dati znal. Ali ne bo to práv in bolje kot do zdaj? Vaši otroci se bodo po šolah branja in pisanja miliga materniga jezika narpred učili, in v tem svoj um jasnili. Cesarske postave in druge povelja nam bojo v maternim jeziku oznanjene, pri sodbah (Gerichte) bodo vaše tožbe v vašim jeziku ravnanne. Iz vsiga tega lahko in očitno spoznamo, de prihodnjič mi ne bomo več služabniki — ampak prosti bratje naših nemških sosedov, de tedej oni ne mislijo več z nami ravnati, kot mačeha s svojimi pasterki, ampak kot mati s svojimi pravimi otroci. Ljubezen, ne pa oblast bode zanaprej zveza Slovencev z Nemci. Te perve besede eniga svojih poslancev prejmite v znamenje neizgovorljive sreče, ktere bomo vsi skupej v kratkim deležni. Verjemite mi, de nas vse práv vesele reči čakajo!

Na Dunaji 14. maliga travna 1848.

J. O.

Bratje Slovenci po Krajski, Koroški in Štajarski deželi!

Ta vesela bratrnija ne bo nikdar doli, Krajsko-štajarska dežela tega ne privoli, Lepo ime — bratee! zdaj se ga napij!

Tako si poje štajarski Slovenec okoli žarečega vinčka, in misli na zavez lepi, s katerim je združen s krajskim Slovincem. Lepo je ime bratec, res lepo, — bratec zdaj se napij, zdaj se napij slovenski bratec, pa ne z vinam pijansine in nemérnosti, temoč z vinam nadušenja (Begeisterung), z vinam ljubezni do domovine svoje in svojiga rodū, de tako okrepcan premišljuješ in deluješ za njegovi prid, za moč njegovo, za slavo Slovincine, in Slovincstva. Odperli so nam presvitli Cesar očetovsko serce svoje, pa Slovenec bi ne imel ničesar prositi? O gorje takošnimu, kateri bi to le misliti utegnil! Dosti nam je treba, pa nihče se ne gane, kateri bi bil mogoč z glavo in sercem, z dušno in telesno (materialno) močjo česar se poprijeti. Vsi narodi avstrijskiga Cesarstva, vsaki grad in gradič hiti pred prestolje Cesarja ljubezniviga, samo poldrugi milijon Slovincov je tiho, ko riba v vodi brez vsake potrebsine! *) Nekteri goreči Slovenci vabijo s pismi, ali to je preslabo, dokler se v imenu naroda kak mogočen in imeniten na čelo ne postavi. Krajska dežela ima domorodne žlahtnike grofove in barone, visokopostovane škofo in drugo hvale vredno višji duhovništvo, bela Ljubljana, ali bolje rečemo ljubljena Ljubljana bogato še slovensko grajanstvo (mestjanstvo Bürgerschaft), uradnike visokopostavljene, pa ne bi se iz teh odbor povzdignil, kateri bi naše prošnje pred lice svitliga Cesarja nesel? — Dobrotljivi oče želijo, otroci pa prositi nečejo, pozneje pa bomo spet gondrali, kadar bojo drugi jedli pšeničnjek, mi pa ovsenjek. — Slovenci, ki veste, kaj nam manjka, če ne veste, tak razpišite skupščino v belo Ljubljano, in pokličite vse domorodne duše, in čuli bote mile tožbe, in bolečine, ki nas pečejo, in vidili rane skeleče. Gosp. Matija Majer, vredni naš domorodec v Celovcu, so v naše kraje poslali nekoliko takošnih resnično potrebnih ne prenapetih prošinj, de bi jih podpirali s podpisi, pa koliko več bi imele važnosti, de bi se natiskane razposiljale med narod, in na čelu imele imenovani odbor (komité).

Krajski narod, in posebno ti glava in serce naroda, krajsko hvale vredno duhovništvo, adresiraj stališe ilirskiga kraljestva, naj se lotijo svetiga posla. Zvežite tudi naše želje v vaš snopič, nas štajarske Slovence, kterih narodna samostalnost je slabjši ko Vaša. Vi veste, kje nas tlači in stiskuje, veste tudi za mast. Pa hitro, hitro, mi tako zadnji pridemo, vse dežele so že bile na Dunaji, ali Slovence še ni! — Zdaj ali nikdar! Gorje nam, če zavolj naše nemaršine pade naša narodnost.

V Ptui 12. maliga travna 1848.

Davorin Terstenjak, mestne in velike fare kaplan.

Nekaj zastran narodne straže.

Dunajske novice od 12. tega mesca Nr. 103 pri-nesejo svojim braveam sledeče oznanilo od 10. tega mesca, ktero tudi mi tukaj na znanje damo:

S serčnim veseljem dam tukaj na znanje ravno od Nj. eksc. ministra notranjih oprav, barona Pillersdorfa prejete pravila osnove narodne straže, terdno pripričan, de bodo te dobro prevdarjene naprave k izgotavljenju našiga občniga naména pripomogle.

Naródna straža, ena nar terdnejših ustavnih naprav, se zamore samo po postavi, ki se bo iz posvetovanja zbranih poslancev vsih držav naredila, stanovitno usnovati.

*) Ta nagovor je bil očitno poprej pisan, predin so Krajski deželni stanovi svoje prošnje Cesarju razodeli in predin so se poslanci iz Ljubljane na Dunaj podali. Vredništvo.

Do tistihmal se pa sledéči sklepi, de se djavnost te narodne naprave po okolšinah razširi, postavijo:

§. 1. Namen narodne straže avstrijskiga cesarstva je: ustavniga cesarja braniti, ustavo in postave hraniti, pokoj in red v deželi, — svobodo in celost vesolniga cesarstva varovati, tedaj se vsakimu sovražniku od zunaj v bran postaviti.

§. 2. V narodno stražo so dolžni stopiti vsi deželjaki, ki imajo stanovitne prebivališa, v starosti od spolnjeniga 19. do spolnjeniga 50. leta, če niso rokodelski družniki (Gesellen), posli ali taki, ki se z zaslužkam dneva ali tedna preživijo.

Možki med 50. in 60. letam in čez ne, ki so za opravljanje službe še dovolj močni, smejo ako imajo voljo, v narodno stražo stopiti.

Učenci vikših šol in oboroženi mestnjani stojijo z narodno stražo vred pod enim vikšim vodstvom; prvi imajo pa, kar njih vladbo in osnovo utiče, posebne pravila.

§. 3. Iz dolžnosti, službo v narodni straži opravljati, so izjéti:

- Duhovni, ktere vére kóli,
- Vojaki in v vojaško službo poklicani brambovci,
- Vsi plačani finančarji, beriči in sódni hlapci brez razločka, nej so v službi cesarski ali sosésk.
- Možki, kteri zavoljo telésne postave ali hirosti službe opravljati ne zamorejo.

§. 4. V narodno stražo vzéti ne smejo biti možki, ki so zavoljo kakiga hudodelstva v kazin obsojeni bili.

§. 5. Narodna straža je podložna deželni gosposki in sicer v nar vikšim vodstvu ministru notranjih oprav.

§. 6. Narodna straža je v sosesknihih ustavah vstavljena in ima tadaj po soseskah osnovana biti.

§. 7. Za zdaj se zamore narodna straža samo v mestih, tergih in vaséh, kjer je več kakor 1000 prebivavcov, napraviti.

§. 8. V vsaki soseski, kjer se po §. 7. narodna straža napravi, je v vsih zadevah narodne straže, ktere niso komandne, posvétništvo narodne straže, med kteriga dolžnosti se šteje posebno naprava narodne straže po rodovnih bukvah mož, ki imajo v narodno stražo stopiti, potem obléka in oboroženje.

Starašina tega posvétništva je vodja narodne straže vsaciga mesta, terga ali vasí. Oskerbníštvo (Administrationsrath) iz nar menj pet, nar več enajst narodnih stražnikov raznih stopinj, med sabo zvoljenih, je prisédništvo.

§. 9. Oskerbníštvo narodne straže se ima v vsih rečéh, ki njegovo oblast presézejo, naravnost na dežel-niga poglavarja, Dunajsko pa na ministra notranjih oprav obrniti.

§. 10. V namen narodne straže potrebni stroški, kolikor se to iz premoženja posameznih stražnikov ne more storiti, so ravno tako kakor vsi drugi potrebni soseskni stroški soseskam nositi.

Hoyos, Feldmaršal lajtnant in nadvodja narodnih straž.

Negodna želja!

Ne véste, kaj želíte, ki svétovate, prihodnjim našim poslanikam na Dunaj naročiti, se potegniti, de bi se naš slovenski jezik v šole in v kancelije vpeljal! — Práv in lepo je to želéti, pa je še prezgodaj. De se v šolah na deželi mladina le v domačim jeziku uri, je, vsaj na Krajskim, od poglavarjev že zapovédano bilo; de bi se pa v velikih šolah po naših mestih in velikih tergih le samo naš domač jezik rabil, kakor na Laškim, Nemškim, Magjarskim i. t. d. njih, bi se réklo sebe preveč ukleniti; saj mi nismo le udje svojiga naroda, ampak tudi udje vsiga človeštva. — Še posebno prezgodaj pa je želéti, ga že v kancelije vpeljati, kér je še nebin (to je fantičik, ki še ne zna práv bájati (go-

voriti), kér ni še dolgo, kar ga je mati Evropa porodila, kteriga je tavžente lét v svojim prostornim telésu varno nosila, de bi ga dobro ugodnila; rodila namreč ga je, ko so nam rajnki svitli cesar Franc na Ljubljanskim učelišu slovensko šolo vterdili in ko so naše drage kmetijske Novice na dan prisle. — Porojeni dečik sicer čversto raste in se dobro redi in veliko upanja obéta, če ga kaka bolezen ali druga nesreča ne zadéne; de bi pa že zdaj v kancelijah sam kraljeval in gospodaril, je še premlad; je treba še nekoliko poterpeti, de odraste, se uzori in še bolje omika in olika in se dobro že pameti zavé. Toraj pomislite in povejte nam kaj pripravnejšiga in za zdaj potrebnjejšiga, kar hočemo svojim prihodnjim poslanikam na Dunaj naročiti, za nas govoriti.

Lozice 4. malitrayna 1848.

J. Podrebernicki.

Voznja po železnici

je v podobi današnjimu listu pridjana. Namenili smo pri ti priliki kaj več od železnice govoriti, nje veliko koristnost natanjko dokazati, pa tudi kazni oznaniti, ktere brez milosti tistiga zadenejo, ki na ti cesarski cesti kaj poškodva. Pa danes nam ni moč obširniši sostavek v ti reči v natis dati, kér nam je popis drugih imenitnih prigodb prostor zmanjšal. Torej danes le to povémo, de iz podobe, ktero je gosp. Blaznik Novicam priložiti dal, bojo tisti braveci, kteri se železnice nikdar niso vidili, saj poverhni zapopadek dobili od hlapona ali ognjeniga konja, ki vse druge vozove za ljudi, blagó in živino vleče. — Pred vozovi pa, kteris puham, ropôtam in vriskam po železnici derčijo, se vidi podoba, kako se kmetu, ki tikama železnice ôrje, konji splašijo, de mu uidejo in on na tla pade. Malar ni brez vzroka to prigodbo pred železnico izrisal, zakaj sperviga se živina, dokler ni ropôta in puha vajena, rada plaši; torej naj kmetje poleg železnice delajoči od konca na to marljivi bojo; živina se pa tega sčasama navadi in se potem še ne zmeni, ako ravno cela rajda vovoz zaporedama pred njenimi očmi memo derči. Vredništvo.

Oglas.

Prihodnji mesec se bo začel véliki državni zbor v Frankfurtu, kamor bo tudi 7 poslancev iz Krajske dežele šlo. Poslanci se bojo 26. tega mesca v vsaki fari volili. Kakó se bo to godilo, se bo v posebnim listu na znanje dalo.

Slovenski pregovori

nabrani od gosp. prof. Drja. J. Zupana.

Bob čes gojzd, močnik do praga. — Bob zvote, gospodarja pes ne zná. —

Vganjka zastavice v poslednjim listu je:

Ki je 29. dan svečana rojen.

Današnjimu listu je perdján 7. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajni	
	15. Maliga travna.		10. Maliga travna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	20	2	20
1 » » banaške	2	24	2	22
1 » Turšice.....	1	35	1	30
1 » Sorsice.....	—	—	2	—
1 » Réži.....	1	40	1	50
1 » Ječmena.....	—	—	1	34
1 » Prosa.....	1	48	1	36
1 » Ajde.....	1	40	1	28
1 » Ovsá.....	—	58	—	52